

BÀN VỀ ĐẶC ĐIỂM ĐẦU ĐỀ BÀI VIẾT TRÊN BÁO NHÂN DÂN

THE CHARACTERISTICS OF LANGUAGE IN NHANDAN'S HEADLINES

ĐO THỊ THANH HUỲEN

(TS; Đại học Ngoại ngữ, ĐHQG Hà Nội)

Abstract: By using the quantitative analysis methods and corpus paradigm in analyzing the characteristics of the language in Nhan Dan news articles, including lexical, grammatical and rhetorical features, this paper documents the common characteristics of language used in this famous news paper.

Key words: headlines; Nhân Dân; language features.

1. Đặt vấn đề

1.1. *Đầu đề bài báo* (còn gọi là: *tên đề, tên bài, tiêu đề, từ bài, từ*) “là bộ phận hữu cơ của tác phẩm báo chí”, có khả năng “khái quát được nội dung của cả bài báo trong một cấu trúc ngôn ngữ định danh xác định, chuẩn mực, ngắn gọn và có thể có sức biểu cảm.” (Vũ Quang Hào, 2009, tr 142). Trong tiếng Trung Quốc, đầu đề bài báo được ví với “đôi mắt” (眼睛), “linh hồn” (灵魂) của bài báo. Điều này cho thấy tầm quan trọng của đầu đề bài báo. Quả vậy, đầu đề không đồng nghĩa với giá trị của toàn bộ tác phẩm báo chí, nhưng nó là nhân tố đầu tiên tiếp cận với độc giả, có vai trò “giúp độc giả lựa chọn” đọc hay không đọc. Có thể nói không ngoa rằng việc đặt đầu đề có vị trí vô cùng quan trọng, có tính “*quyết định số phận của bài báo*” (dẫn theo [1], tr 136). Bởi vậy, một bài viết hay cần có một đầu đề hấp dẫn, có khả năng thu hút sự chú ý của độc giả.

1.2. Báo Nhân Dân ra đời đầu tiên năm 1951, là tờ báo với khối lượng phát hành số một, có ảnh hưởng sâu rộng nhất tại Việt Nam, là cơ quan ngôn luận của Đảng Cộng sản Việt Nam, với nội dung, hình thức phong phú, đa dạng, bao phủ trên diện rộng các vấn đề thời sự, tin tức cập nhật, đề cập tới hầu hết các vấn đề chính trị, kinh tế, xã hội,... trong nước và thế giới. Bộ cục bài báo với

trang nhất là những tin nổi bật trong nước và trang tám là chuyên trang tin tức thế giới, rất thuận lợi cho bạn đọc trong việc tìm kiếm phân loại thông tin.

1.3. Bài viết này tập trung vào tìm hiểu và phân tích những đặc điểm ngôn ngữ trong cách đặt đầu đề bài viết trên báo Nhân Dân, bao gồm các đặc điểm cụ thể về từ vựng, ngữ pháp và một số thủ pháp tu từ thường xuất hiện. Chúng tôi sử dụng phương pháp nghiên cứu phân tích định lượng, kết hợp phương pháp mô tả ngữ liệu nhằm đưa ra những số liệu cụ thể, những đặc điểm khái quát trong cách sử dụng ngôn ngữ của tờ báo nổi tiếng này.

Với tổng số 504 đầu đề (395 tin trong nước, 209 tin quốc tế) được khảo sát trên các trang nhất và trang tám của báo Nhân Dân, trong 30 kì báo từ ngày 1/1/2015 tới ngày 4/3/2015, chúng tôi tiến hành phân tích và rút ra những đặc điểm chính về cách thức sử dụng ngôn từ trong đầu đề bài viết trên báo Nhân Dân.

2. Những đặc điểm cụ thể

2.1. Đặc điểm sử dụng từ ngữ

2.1.1. Sử dụng từ ngữ rút gọn

Qua khảo sát chúng tôi nhận thấy đầu đề bài báo sử dụng từ ngữ rút gọn xuất hiện tương đối phổ biến. Ví dụ:

(1) Hà Tĩnh tăng cường ứng dụng **KHKT** trong nông nghiệp (3/1/2015); (2) **LHQ** tiếp

nhận các văn kiện của Pa-le-xtin (4/1/2015); (3) Nhiều điểm mới trong quy chế kì thi THPT quốc gia (27/2/2013); (4) Mỹ cần nhắc mở rộng trừng phạt CHDCND Triều Tiên (7/1/2015); (5) Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng chúc Tết cán bộ lão thành cách mạng, lãnh đạo Đảng, Nhà nước, MTTQ Việt Nam; Văn phòng T.Ư Đảng (15/2/2015).

Với mục tiêu truyền tải nhiều nhất thông tin có thể trong khuôn khổ có hạn của trang báo, nên việc sử dụng từ ngữ rút gọn là xu thế chung của các trang báo trong thời đại “bùng nổ thông tin” như hiện nay. Đa phần các từ ngữ viết tắt là các từ ngữ thông dụng, dễ hiểu, như: KHKT (khoa học kĩ thuật), LHQ (Liên hợp quốc), THPT (trung học phổ thông), TP Hồ Chí Minh (thành phố), DNNN (doanh nghiệp nhà nước),...

Bên cạnh đó, sự thông nhất trong cách viết tắt hay không cũng là vấn đề đáng lưu tâm, ví dụ, từ “Trung ương” có lúc được giữ nguyên dạng, song có lúc lại được viết tắt thành “T.Ư”, “CHDCND Triều Tiên” có lúc viết là “Triều Tiên”; “Quốc hội”, “Kinh tế - Xã hội” có lúc được giữ nguyên dạng, có lúc được viết tắt:

(6) Khai mạc Hội nghị lần thứ mười Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (6/1/2015); (7) Phiên họp thứ 17 của Ban chỉ đạo cải cách tư pháp T.Ư (1/1/2015); (8) CHDCND Triều Tiên yêu cầu Mỹ chấm dứt các biện pháp trừng phạt (09/1/2015); (9) Triều Tiên vẫn giữ đề nghị đàm phán trực tiếp với Mỹ (15/1/2015); (10) Quốc hội khóa mới của Mỹ họp phiên đầu tiên (7/1/2015); (11) QH Mỹ thông qua một số dự luật gây tranh cãi (10/1/2015); (12) Dự kiến các chỉ tiêu chủ yếu phát triển Kinh tế - Xã hội năm 2015 so với năm 2014 (1/1/2015); (13) Tiếp tục tuyên truyền tốt hơn việc thực hiện nghị quyết Đại hội XI của Đảng và các nghị quyết về phát triển KT-XH (Bài phát biểu

của đồng LÊ HỒNG ANH, Ủy viên Bộ Chính trị, Thường trực Ban Bí thư; 1/1/2015)

2.1.2. Sử dụng từ dịch âm và lỗi viết tắt tiếng nước ngoài

Báo Nhân Dân với đặc điểm nổi bật là “tính đại chúng”, phù hợp với mọi tầng lớp nhân dân lao động trong xã hội, do vậy ngôn ngữ cũng phải mang tính toàn dân, dễ đọc, dễ hiểu. Những từ vay mượn trong các ngôn ngữ Ấn - Âu đa phần được phiên âm sang tiếng Việt. Theo đó, đại bộ phận những danh từ tên quốc gia, tên địa danh đều được phiên âm sang tiếng Việt:

(14) Nghị quyết của Pa-le-xtin không được thông qua (1/1/2015); (15) Ô-xtrây-li-a và Bỉ giúp I-rắc chống IS (1/3/2015); (16) U-crai-na kêu gọi triển khai lực lượng quốc tế tới Đôn-bát (21/2/2015); (17) An Kê-đa đe dọa tiến công khủng bố ở Mỹ, Anh và Ca-na-đa (24/2/2015); (18) Quân đội Ni-giê-ri-a giành lại thị trấn chiến lược ở Ba-ga (23/2/2015).

Các cách phiên âm trên lần lượt tương ứng với những từ trong tiếng Anh: Palestine, Australia, Iraq, Ukraine, Donbass, Ankeda, Canada, Nigeria, Baga.

Một bộ phận không nhỏ tên quốc gia được dịch sử dụng trong tiếng Việt bằng âm Hán Việt thông qua các phiên âm trung gian là tiếng Hán và trở thành quen thuộc đối với người Việt. Ví dụ:

(19) Mỹ siết chặt trừng phạt CHDCND Triều Tiên (01/3/2015); (20) Tổng thống Hàn Quốc kêu gọi cải thiện quan hệ với Nhật Bản (2/3/2015); (21) Cảng thẳng ở biên giới Ấn Độ - Pa-ki-xtan (5/1/2015). (Các từ gốc Hán của các từ trên lần lượt là: 美 (国), 朝鲜, 韩国, 日本, 印度).

Tuy nhiên, xu hướng sử dụng nguyên dạng đang xuất hiện trong thời gian gần đây. Ví dụ:

(22) Phim Boyhood giành hai giải nhất Quả cầu Vàng 2015 (13/1/2015); (23) AirAsia bắt đầu đền bù cho gia đình nạn

nhân vụ rơi máy bay (7/1/2015); (24) Tru sở báo Le Soir ở Bỉ bị đe dọa đặt bom (13/1/2015); (25) Eurozone đàm phán về nợ của Hi Lạp (16/2/2015); (26) Việt Nam lên án vụ tấn công Tòa soạn báo Charlie Herdo (9/1/2015).

Thiết nghĩ, đây cũng là xu thế tất yếu trong thời đại công nghệ số hóa và xu hướng toàn cầu hóa như hiện nay. Sự ảnh hưởng của khoa học công nghệ mới từ các nước phương Tây, kéo theo sự du nhập một khối lượng từ ngữ không nhỏ, đã khiến việc dịch âm dần trở nên không đơn giản, thêm vào đó là sự thuận lợi của văn tự biểu âm của tiếng Việt. Chính điều đó khiến người Việt có thể giữ nguyên cách viết gốc mà vẫn phát âm giống hoặc gần giống phát âm gốc.

Ngoài ra, lật bất cứ trang tin tức quốc tế nào của báo Nhân Dân, cũng không khó bắt gặp những dấu đề với các từ ngữ viết tắt quốc tế thông dụng kiểu như: EU, WB, WHO, WTO, IS, GDP, FDI, USD,... Đây cũng là nét nổi bật trong trang tin tức quốc tế trên báo Nhân dân:

(27) Anh sẽ trung cầu ý dân về tư cách thành viên EU (6/1/2015); (28) I-rắc kêu gọi "cuộc cách mạng bộ lạc" chống IS (7/1/2015); (29) Năm 2015, phần đầu tăng GDP khoảng 6,2% (6/1/2015); (30) Hai tháng đầu năm, khu vực FDI xuất siêu hơn hai tỉ USD (28/2/2015).

Tuy nhiên, đôi chỗ còn xuất hiện một số từ ngữ viết tắt quốc tế chưa thực sự thông dụng, điều này đã gây những trở ngại nhất định cho người đọc, ví dụ:

(31) Chuyển hoạt động điều hành bay về ATCC Hà Nội (12/1/2014); (32) Nguy cơ đóng cửa một phần DHS (25/2/2015).

Trong đó ATCC (Air Traffic Control Center) là Trung tâm kiểm soát không lưu, DHS (Department of Homeland Security) là Bộ An ninh nội địa Mỹ.

2.1.3. Sử dụng từ ngữ toàn dân và cách dùng số từ

Một trong những đặc điểm nổi bật trong cách sử dụng ngôn ngữ trên báo Nhân Dân là sử dụng từ ngữ toàn dân. Vì thế, dấu đề trên báo Nhân Dân thường rất rõ ràng, dễ hiểu. Trong số ngữ liệu chúng tôi khảo sát, chỉ có số ít các cách viết tắt chưa thực sự thông dụng (ví dụ 5, 31, 32), mà không xuất hiện dấu đề có chứa các từ trừu tượng, từ chuyên môn hẹp, từ địa phương hoặc tiếng lóng,...

Việc sử dụng số từ trên báo Nhân Dân cũng có những đặc điểm riêng. Với những số từ nhỏ hơn hoặc bằng mười, thường được viết bằng chữ, với những số từ lớn hơn mười được viết dưới dạng số:

(33) Thành lập ba tổng công ty thuộc VNPT (9/1/2015); (34) Nhật Bản đạt thặng dư tài khoản vãng lai năm tháng liền (14/1/2015); (35) Văn hóa, Văn nghệ, Thể thao: thêm tám di tích quốc gia được xếp hạng (1/3/2015); (36) Nga cử đoàn xe viện trợ thứ 11 tới miền đông U-crai-na (5/1/2014); (37) Hà Nội ưu tiên vốn, quỹ nhà tái định cư cho 13 dự án trọng điểm (4/3/2015).

Với các con số từ "nghìn" trở lên thường được viết dưới dạng số và chữ kết hợp:

(38) Hơn 320 nghìn hộ vùng đồng bằng sông Cửu Long thoát nghèo (3/1/2015).

Tuy nhiên, cũng có sự phức tạp trong cách thể hiện số từ trong các tình huống riêng biệt, sự khác biệt trong sử dụng chữ, số La Mã và con số, ví dụ:

(39) Thông cáo báo chí về ngày làm việc thứ sáu của Hội nghị lần thứ mười Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (11/1/2015); (40) Khai mạc Hội nghị lần thứ mười Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI (6/1/2015).

Thiết nghĩ, để tạo sự thống nhất cao trong cách sử dụng, góp phần vào việc giữ gìn sự trong sáng của tiếng Việt, tạo thuận lợi cho độc giả trong việc tiếp nhận thông tin, nên chẳng thay các cách viết La Mã như trên bằng các chữ số?

2.2. Đặc điểm ngữ pháp

2.2.1. Đặc điểm kết cấu

Khảo sát đầu đề bài viết trên báo Nhân Dân, chúng tôi nhận thấy, cấu trúc ở dạng “ngữ” thường được dùng phổ biến hơn với những tin trong nước, chiếm tới 58%, ví dụ:

(41) *Tết ấm tình người* (17/2/2015); (42) *Khởi động tháng Thanh niên 2015* (1/3/2015); (43) *Giữ gìn bản sắc văn hóa trong hội nhập* (23/2/2015)

Với những tin quốc tế, cấu trúc dạng câu được ưa dùng hơn, chiếm tỉ lệ khá cao 77 %, như:

(44) *Châu Âu ưu tiên giải quyết khủng hoảng U-crai-na* (2/1/2015); (45) *Mi-an-ma thúc đẩy đối thoại hòa giải dân tộc* (4/3/2015); (46) *Ta-li-ban lại đánh bom ở thủ đô Áp-ga-ni-xtan* (27/2/2015)

2.2.2. Đặc điểm sử dụng dấu câu

Ngoài dạng thức “hỏi” và “cảm thán”, thì hầu hết các đầu đề báo chí đều không sử dụng dấu chấm cuối câu:

(47) *An ninh cho ai ?* (3/1/2015); (48) *Ái trừng phạt ai ?* (5/1/2015) ; (49) *Nói một đằng làm một nẻo!* (26/2/2015)

Dấu hỏi dùng ở cuối câu, với mục đích biểu thị ý nghi vấn. Trong đầu đề báo chí, ngoài tác dụng biểu thị ý sự hoài nghi với một vấn đề nào đó, dấu hỏi còn được dùng với ý nhấn mạnh ý đồ của tác giả, nhằm thu hút sự chú ý của độc giả:

(50) *“Cầu may” hay “cướp may”?* (26/2/2015)

Một số đầu câu khác thường gặp trong đầu đề bài báo như: dấu ngoặc đơn, ngoặc kép, dấu hai chấm, dấu gạch nối...

- Dấu ngoặc đơn dùng để bổ sung, chú thích cho rõ hơn nội dung nào đó:

(51) *Lấy ý kiến Nhân dân về dự thảo Bộ luật Dân sự (sửa đổi)* (4/1/2015); (52) *Phát huy cao độ trí tuệ, tinh thần trách nhiệm, tập trung nghiên cứu, quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước* (Bài phát biểu của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, 6/1/2015)

- Dấu ngoặc kép được sử dụng trong đầu đề bài viết trên báo Nhân Dân, với mục đích trích dẫn:

(53) *Hòa Bình nhân rộng các mô hình “Dân vận khéo”* (8/1/2015); (54) *Phát động chương trình hành động quốc gia “Không còn nạn đói” ở Việt Nam* (15/1/2015);

Hoặc với mục đích “chuyển đổi cách dùng” mạng tính lâm thời:

(55) *Diễn đàn chủ nhật: “Chấn mạch” các lễ hội* (1/3/2015); (56) *Đại dịch “vi-rút” gián điệp* (3/3/2015); (57) *“Ngã rề mồi”* (16/12/2015).

- Cách dùng của dấu hai chấm trên báo Nhân Dân thường để dẫn ra câu nói hoặc quan điểm của một người nào đó, thường là của các vị lãnh đạo Đảng, Nhà nước hoặc những cá nhân có tầm ảnh hưởng lớn, ví dụ:

(58) *Chủ tịch nước Trương Tấn Sang: Xây dựng lực lượng Cảnh sát Nhân dân vững mạnh, phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân* (4/3/2015); (59) *Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng: Tích cực, chủ động trong hội nhập quốc tế và ứng phó với biến đổi khí hậu, nước biển dâng* (4/3/2015)

Hoặc dùng để nói rõ thêm, thuyết minh thêm cho vấn đề nêu phía trước:

(60) *Hội thảo khoa học: Nhận thức về kinh tế thị trường định hướng XHCN* (1/3/2015)

- Dấu gạch nối trên báo Nhân Dân thường được dùng để kết nối các thành phần đẳng lập trong câu:

(61) *Quan hệ Nhật Bản - Hàn Quốc càng thăng* (24/2/2015); (62) *Hợp mặt truyền thống cách mạng Sài Gòn-Chợ Lớn-Gia Định* (24/2/2015); (63) *Tưng bưng hoạt động văn hóa - nghệ thuật chào mừng năm mới 2015* (2/1/2015).

Trong các ví dụ trên, dấu gạch nối được dùng để biểu thị mối quan hệ “ngang hàng”, bình đẳng, không có sự phân biệt thứ bậc,... Cách dùng này phù hợp và đáp ứng nhu cầu biểu đạt trong tiếng Việt.

Song, còn có sự chưa rõ ràng trong những cách dùng dấu gạch nối dưới đây:

(64) *Tuyên dương Công dân trẻ, tiêu biểu TP Hồ Chí Minh - năm 2014* (2/1/2015);

(65) *Đà Nẵng thi đua thực hiện năm văn hóa, văn minh đô thị - 2015* (11/1/2015)

So sánh với đầu đề (66) "*Hà Nội triển khai Năm trật tự, văn minh đô thị 2015*" (6/1/2015), thì dấu gạch nối ở những vị trí trên chưa thực sự phát huy tác dụng và hoàn toàn có thể bỏ đi để đảm bảo tính thống nhất trong cách sử dụng.

- Dấu vuông đầu dòng (tương đương với dấu gạch đầu dòng), thường dùng để đánh dấu các mục nhỏ có vai trò chức năng tương đương với nhau trong văn bản. Tuy nhiên trên trang báo Nhân dân, dấu chức năng này được dùng với những mục đích khác nhau. Ví dụ như tương đương với dấu gạch ngang (—), là tiêu chí để nhận biết đầu đề phụ, với mục đích nói rõ, thuyết minh, bổ sung cho đầu đề chính:

(67) *Phiên họp thứ 17 của Ban chỉ đạo cải cách tư pháp T.U*

▪ *Chủ tịch nước Trương Tấn Sang chủ trì phiên họp* (1/1/2015)

(68) *Khai trương kênh truyền hình Quốc hội*

▪ *Chủ tịch Quốc hội Nguyễn Sinh Hùng dự* (7/1/2015)

Hoặc có lúc dùng để chỉ các bài viết cùng chủ đề với chủ đề phía trên:

(69) *Bình Định thu hút đầu tư vào các dự án trọng điểm*

▪ *Đồng Nai hỗ trợ hơn 4.700 hộ đồng bào dân tộc thiểu số thoát nghèo* (4/1/2015)

(70) *Anh sẽ trưng cầu ý dân về tư cách thành viên EU*

▪ *Đức bác tin Hi Lạp rút khỏi Eurozone* (6/1/2015)

Hai cách dùng trên xem ra có vẻ như chưa thực sự thống nhất, chưa thực sự phù hợp với cách dùng của dấu chức năng này. Với cách dùng thứ nhất, nên chăng thay

bằng dấu gạch dài để biểu thị đầu đề phụ với mục đích chú thích, thuyết minh, bổ sung thêm cho đầu đề chính. Với cách dùng thứ hai, phía trước cả hai đầu đề đều nên có dấu vuông, để nêu bật tính bình đẳng, không phân biệt chính hay phụ giữa chúng.

2.3. Đặc điểm tu từ

Tính xác thực luôn là yêu cầu cao với văn bản báo chí nói chung và đầu đề bài báo nói riêng. Hơn bất cứ trang báo nào khác, báo Nhân Dân cần đảm bảo tuân thủ chặt chẽ yêu cầu này. Ngôn ngữ dùng trong đầu đề bài báo cần chuẩn mực, nghiêm túc và chính xác về mặt thông tin, phản ánh trung thực những tin tức sự kiện mang tính thời sự. Khảo sát cho thấy, không có nhiều thủ pháp tu từ trong ngôn ngữ được sử dụng trong cách đặt đầu đề cho bài viết trên trang báo này. Tuy nhiên, vẫn có thể tìm thấy một số đặc trưng tu từ rất riêng của tờ báo này, ví dụ như cách đặt tiêu đề theo kiểu trích dẫn. Đó là trích dẫn lời nói của các vị lãnh đạo Đảng, Nhà nước, của những cá nhân có ảnh hưởng lớn, được nhiều người biết tới. Cách đặt đầu đề này có thể phản ánh một cách khách quan và chân thực nội dung bài báo, đồng thời đem lại hiệu quả tu từ cao trong việc thu hút độc giả, ví dụ:

(71) *Phát huy cao độ trí tuệ, tinh thần trách nhiệm, tập trung nghiên cứu, quyết định các vấn đề quan trọng của đất nước* (Bài phát biểu của Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng, 6/1/2015)

(72) *Thủ tướng Nguyễn Tấn Dũng: Khẩn trương bắt tay vào việc, thực hiện đồng bộ các nhiệm vụ ngay từ đầu Xuân mới* (25/2/2015)

Ở các thể loại bài viết bình luận, xuất hiện nhiều hơn một số hình thức tu từ, ví dụ như: đầu đề dạng câu hỏi, đầu đề dạng đối xứng, đầu đề dạng đảo ngữ,...

- Đầu đề dạng câu hỏi không đơn thuần là gửi một dòng thông báo tới với độc giả, mà dụng ý sâu xa của tác giả là nêu ra một vấn

đề còn đang hoài nghi, đang tranh cãi, dẫn dắt độc giả vào một vấn đề cần phải suy ngẫm lựa và tìm câu trả lời cho riêng mình. Từ ngữ trong đầu đề thường ngắn gọn xúc tích nhằm làm nổi bật trạng thái nghi vấn của vấn đề, hướng tới mục tiêu chung là thu hút độc giả, ví dụ:

(73) *An ninh cho ai ? (3/1/2015); (74) Ai*

trừng phạt ai ? (5/1/2015)

Hoặc đầu đề ở dạng đối xứng:

(75) *Vui Tết và lo Tết (2/1/2015);*

(76) *"Cầu may" hay "cướp may" ? (26/2/2015).*

Đầu đề đảo ngữ:

(77) *Mênh mang sông nước miền tây (3/1/2015); (78) Đặc sắc du lịch Mộc Châu (2/1/2015); (79) Diện mạo mới Lý Sơn (10/1/2015); (80) Sức vươn Sa Lý (11/1/2015).*

Đầu đề dạng này có sự hài hòa về âm tiết, mang tính nhạc điệu, tính nghệ thuật cao, dễ tạo dấu ấn, thu hút người đọc.

3. Kết luận

Trên đây là một vài phân tích, tổng hợp những đặc điểm ngôn ngữ của đầu đề bài báo trên báo Nhân Dân. Ở cấp độ từ vựng, đầu đề bài báo sử dụng nhiều từ ngữ rút gọn thông thường, dễ hiểu, mang tính toàn dân, xu hướng sử dụng từ ngoại lai nguyên dạng đang gia tăng. Ở góc độ ngữ pháp, cấu trúc dạng câu được ưu tiên sử dụng trong tin tức quốc tế, chiếm 77%; cấu trúc dạng ngữ được sử dụng phổ biến hơn với các tin trong nước, chiếm tỉ lệ 58%. Về đặc điểm tu từ, chúng tôi nhận thấy, không có quá nhiều thủ pháp tu từ được sử dụng trong các đầu đề bài báo, ngoài một số thủ pháp thường gặp như: trích dẫn, nghi vấn, đối xứng, đảo ngữ,... với số lượng không nhiều.

Qua đó ta thấy được các phóng viên báo Nhân Dân đã rất chú ý tới việc đặt đầu đề cho tác phẩm báo chí, nhằm nâng cao hiệu

quả chất lượng của bài báo nói riêng và tờ báo nói chung.

Đầu đề có vai trò đặc biệt quan trọng đối với một bài báo. Một tờ báo muốn phát triển tốt có lẽ cần bắt đầu từ việc đặt đầu đề, chăm chút cho "cửa sổ tâm hồn" của tờ báo. Đầu đề có thể coi là chìa khóa, là điểm mấu chốt để dẫn tới thành công của một tờ báo. Vì thế, đề nâng cao chất lượng và tính quy phạm của trang báo Đảng, thiết nghĩ cũng có sự nhất quán trong một số cách sử dụng ngôn ngữ như: thống nhất cách viết tắt hay không viết tắt của một số cụm từ, cách sử dụng dấu câu, kí hiệu cũng cần có những quy định chuẩn mực phù hợp hơn,...

Tìm hiểu đặc điểm ngôn ngữ trong cách đặt đầu đề bài viết trên báo Nhân Dân có tác dụng tích cực với việc nghiên cứu ngôn ngữ báo chí tại Việt Nam, đồng thời cũng góp phần đưa nghiên cứu ngôn ngữ tiếp cận gần hơn với việc sử dụng ngôn ngữ trong xã hội. Bên cạnh đó, đứng từ góc độ người làm ngoại ngữ, việc nghiên cứu này sẽ hỗ trợ hiệu quả cho công tác giảng dạy và dịch thuật.

TÀI LIỆU THAM KHẢO CHÍNH

1. Vũ Quang Hào (2012), *Ngôn ngữ báo chí*, Nxb Thông tấn.
2. Hoàng Anh (2001), *Các tính chất của ngôn ngữ báo chí*, T/c Báo chí và Tuyên truyền, số 3.
3. 韩书庚 (2010), 《人民日报》头条标题的语言特点[J].新闻世界 年(10).
4. 尹世超 (1991), 标题略说[J].语文建设. (4).
5. 吴友纯 (2006), 近 20 标题语法研究概况[J].廊坊师范学院学报. (4).